

LBRIS

We know
books

Nicolae Dabija

Prima dragoste
e totdeauna ultima

((nurele))

Colecția Editurii pentru Literatură și Artă

Chișinău • 2023

Prima dragoste.....	5
Elegie naivă de tot	57
Leyla	59
„Nu vă îndrăgostiți primăvara!”	71
Mireasma florii de salcâm	91
Casa cu cărți.....	103
Omul care și-a vândut visurile.....	121
Dumitra	125
Insula orbilor.....	127
Moș Frasin.....	137
Nunta de șerpi.....	141
Despre suflete-pereche	143
Femeile îmbărbătând lumea.....	147
Romeo și Julieta din Bișcotari.....	149
Întâlnire de peste ani.....	155
Satul cu un singur locuitor	159
Dragoste de mamă	187
Vânătorii de șerpi.....	191
Vameșul	199
Al treisprezecelea apostol	203
Minciuna noastră cea de toate zilele	209
Trenul spre Paradis pleacă la timp.....	217
Ordonanța	227
Ghiuleaua	239
Îngerul păzitor	303
Fratele meu de cruce, Tătarul... ..	347

Prima dragoste

*Fiecare om se naște de două ori.
A doua oară se naște atunci când
se îndrăgostește pentru întâia dată.*

I.

Venisem la Cimișlia în clasa a noua cu o praștie ascunsă între manuale. Era arma copilăriei noastre, spaima uliilor rapaci, care fură puii de sub cloșcă, a ciorilor, ce mută nucile din livezile sătenilor în cuiburile lor, și a pisicilor negre, care-ți taie calea ori de câte ori ești cu lecția neînvățată.

Prietenii mei, Sile și Mișu, care rămăseseră în sat să prindă plătimi și să pască mânji, au insistat să mi-o pun în ghiozdan, ca să mă pot apăra cu ea de câini turbați, de care auziseră că e doldora orașul, și de păsări de noapte, bufnițe și cucuvele, care, de cum asfințește soarele, nu te lasă să-ți faci lecțiile în voie.

Serile ieșeam cu colegii mei de internat Max, Alex și Antal pe malul Cogâlnicului, puneam câte o pietricică în peticul legat de crăcana praștiei și, când o slobozeam, bâl-bâl-âc!, în apa râului, speriam toți broscii.

Stăteam pe marginea apei până noaptea târziu, culcați pe vreo pătură sau pe vreun țol de iarbă verde, cu fața în sus, să vedem câte stele poate număra fiecare dintre noi.

Cele mai multe îi ieșeau lui Max, pentru că el știa să numere până la un milion.

Le socotea în gând, iar când îi spuneam:

– Să mergem, că e târziu! de cele mai multe ori Max ne îndemna:

– Duceți-vă voi înainte. Eu vă ajung din urmă. Că mai am de numărât niște stele.

Și zăbovea pe malul lutos cu ochii la cer. Câteodată se încurca în calcule și o lua de la capăt, venind la cămin cu mult după miezul nopții.

În una dintre seri, Max ne-a împărtășit, în mare taină, cu vocea lui sonoră, de solist al corului școlii, că el e îndrăgostit.

– De cine? I-am întrebat noi, curioși.

– Încă nu știu de cine. Deocamdată nu am întâlnit persoana de care sunt îndrăgostit. Și cine știe dacă o voi întâlni vreodată, ne îngâna dânsul, cu glas înlăcrimat și cu ochii pierduți în zare.

Niciunul dintre noi nu știa ce însemna să fii îndrăgostit. Alex ne-a zis că e atunci când te uiți la o fată și amețești. Câteodată, venea să ne vadă Liviu, fratele mai mare al lui Max, care era asistent de medic chiar în școala noastră, și ne povestea fel de fel de lucruri de care niciunul dintre noi n-avea habar.

– În satul nostru, ne depăna Liviu, oamenii se nasc la șaisprezece ani, atunci când se îndrăgostesc pentru prima oară. Înainte de vârsta aceasta, n-ai ce vorbi cu dâșii. Nu pricep nimic. Iar voi aveți deja șaisprezece și-o lună, șaisprezece și două luni. Unii chiar mai mult. E timpul să vă nașteți, măi băieți!

Zicea Liviu și râdea.

Alex era sigur că și Liviu e îndrăgostit.

– De ce crezi? Îl întrebam.

– Pentru că îndrăgostit ești atunci când nimeni nu înțelege ce spui.

Numai eu nu-mi dădeam cu părerea când venea vorba de dragoste.

Pentru că aveam lucruri mult mai importante de făcut, în primul rând, să învăț și iar să învăț. Să termin mai întâi școala, apoi facultatea, să-mi fac serviciul militar și, după aceea, pot să mă gândesc și la dragoste. Dar nu mai devreme.

În fiecare zi, după lecții au loc repetițiile corului școlii, la care participă clasele mari. Ne pregătim de festivalul raional, unde corala noastră trebuie să ia primul loc. În anul trecut numai întâmplător aceasta n-a ieșit învingătoare la concursul republican. Ajunși pentru prima dată la Chișinău, când s-au văzut nesupravegheați de profesori și părinți, coriștii noștri mâncaseră o groază de înghețată și nu mai putură să cânte. La ediția aceasta însă, dirijorul Vasilache s-a asigurat din timp: i-a scris nu știu cărui ministru ca, în perioada desfășurării Festivalului Republican al Corurilor, acesta să dea ordin ca toate tarabele care vând înghețată în capitală să stea închise, până juriul va anunța învingătorii. După asta, poftim!, puteți umbla răgușiți la lecții și-o săptămână!, ne-a preîntâmpinat îngăduitoare dirijoarea noastră de cor.

Repetițiile se termină de cele mai multe ori seara.

Dar coriștii nu se grăbesc să se despartă. Totdeauna mai găsesc un capăt de vorbă.

Mai înainte de a intra în dormitoare, zăbovim și noi printre cei din orașel, care fac schimb de impresii și-și iau rămas-bun unul de la celălalt la poarta școlii.

Leșim să-i petrecem pe câțiva colegi și să ne mai dezmoțim limbile, care ni se par, din cauza notelor muzicale, lipite de cerul-gurii.

Aud, fără voia mea, câteva frânturi din discuția unor fete din alte clase. Una dintre ele pare speriată rău:

- Azi-dimineață am văzut un balaur în grădina noastră.
- Ce fel de balaur?
- Unul mic. Cât două creioane, puse unul în capătul celuilalt. Și subțire. Un pui de balaur, se vede.
- Câte capete avea?
- Unul singur.

– Scotea foc pe gură?

– Nu.

– Atunci nu era balaur.

– Dar ce era?

– Poate un șarpe?

– Posibil. Că eu nu pot deosebi balaurii de șerpi.

Așa sunt orășenii, nu pot distinge balaurii de șerpi, nici șopârlele de broaște, și nici musca de-o albină. Îmi vine să pufnesc în răs și, cum nu sufăr prostia, intervin în discuție:

– Mă scuzați vă rog! Șarpele era alb pe burtă?

Fata care văzuse „balaurul” se întoarce cu fața către mine, arătându-se mirată:

– Alb!

– Atunci nu e nici balaur, nici pui de balaur. E un șarpe-de-casă. Așa arată șerpilii-de-casă, încerc să le explic eu, cel care a crescut în pădure și a văzut zeci de lighioane de acestea la viața lui.

– Și nu trebuie să te temi de el, rostesc cu voce sigură. Nu mușcă. Șerpilii de casă sunt blânzi. Poți pune mâna pe ei.

– Ei ba! a tresărit fata cu povestirea. Doamne ferește!

M-am convins atunci încă o dată că avea dreptate prietenul meu Mișu când afirma că mai fricoși oameni ca cei de la oraș nu există: pune-le un liliac sub cămașă și ei leșină pe loc.

III.

A doua zi, după repetiții, fata care văzuse puiul de șarpe aștepta pe cineva la poarta școlii. Acel cineva puteam fi eu, mi-am zis, și m-am apropiat de ea. Știi, a început dânsa să ciripească, dimineață a foșnit ceva în grădină. Cred că era șarpele.

– El era, i-am spus convins. Șerpilor le place să se strecoare pe sub frunze, mai ales dacă-s uscate... La noi, în Pădureni...

— Ești din Pădureni? Voi, cei de la codru, nu vă temeți de șerpi...
— Nu ne temem, i-am răspuns ferm. Niciunul! Câte un șerpoi și se poate rostogoli ziua-n amiaza mare peste prag. La o babă, mătușa Sclita, i-a băut tot chișleagul dintr-o oală... iar la un vecin i s-a vârat într-un butoi și nu voia să iasă...

— Ohoho! s-a arătat ea mirată. Eu aș muri de frică!

Fata a pornit spre casă, iar eu am urmat-o, ca să-i spun ce mai aflasem despre această târâtoare din manualul de zoologie, pe care-l răsfoisem în grabă dimineață, dar și întâmplări de la noi din sat, pe care i le povesteam ca și cum s-ar fi întâmplat toate cu mine. Cum năpârcile atrag cu cătătura lor păsăruici nevinovate, ca să le sugă tot sângele, iar eu le trăsnesc cu praștia; cum acestea fluieră de te asurzesc atunci când ia foc pădurea; cum le capturez în vase cu lapte fiert în care, de cum intră – jap! – le pun repede capacul, dar cel mai mult a impresionat-o când i-am relatat că de multe ori șarpele-de-casă de la grădinița din salcâmiș se strecoară în grupa mare ca să se joace cu copiii...

Ea făcea ochii mari și se uita încântată la mine, pentru că nu mai auzise din astea. I-am propus chiar să meargă într-o sâmbătă, când mă duc la țară, în Șerpărie, un loc cu vipere din pădure, doar că, mi-a spus, nu știe dacă au să-i dea voie părinții, pentru că și ei se tem de șerpi.

M-am întors în acea seară binedispus la căminul nostru. Ursa-Mare stătea agățată în salcâmul bătrân din fața școlii. Dar mie nu mi era somn. M-am dus la Cogâlnic. Apa râului, după ploile de vară, era multă. Am stat o vreme pe mal, cu ochii la valurile negre care curgeau nepăsătoare. Apoi am hoinărit pe traiectoria pe care mi-o indica de sus Steaua Polară. Povestirile mele năstrușnice mă impresionaseră cel mai mult pe mine. Dar poate, speram, și pe fata din clasa paralelă, care văzuse un șarpe mic în grădina de pe lângă casa lor, crezându-l balaur.

În ziua următoare, interlocutoarea din ajun se apropie de mine.

Pornim spre partea de sus a orașelului, unde locuiește dânsa, și eu îi spun și alte întâmplări pe care mi le-am amintit. I-am povestit de Vasile al lui Josu, care scoțea cu mâna goală vipere din borți și cum acesta ne întrecea pe toți, când săream prin salturi dintr-un copac în altul în pădurea cu arbori apropiați – stejari, frasini, ulmi, arțari, tei crescuți alandala –, cum ne luam avânt după el, zvâcnind din picioare și întinzând mâinile înainte ca să ne agățăm de crengile copacului de alături, noi, toți copiii satului, trecând astfel, ca un cârd de Mowgli cu Vasile în frunte, dintr-o parte a pădurii în cealaltă. Ea nu văzuse niciodată o pădure cu copii care să sară dintr-un arbore în altul de la o margine a ei până la altă margine. Și nici nu locuise la țară.

– Știi cum stau plopii pe muchia dealului, de jur împrejurul satului nostru?

– ?...

– Ca niște soldați!

Părea captivată de tot ce-i vorbeam. Nu auzise niciodată de hurezi.

– Ei fac toată noaptea „hu-hu-ru!” Ca să te scoată din casă și să-i zburătăcești cu vreun bolovan, că altfel nu mai ai somn.

Nu știa ce-s acelea gaițe.

– Sunt niște păsări colorate, care, dacă nimerești în ele cu praștia, chelălăie ca un câine bătut...

– Păsările de care mi-ai vorbit cântă toate odată? Sau pe rând, s-a interesat orășeanca.

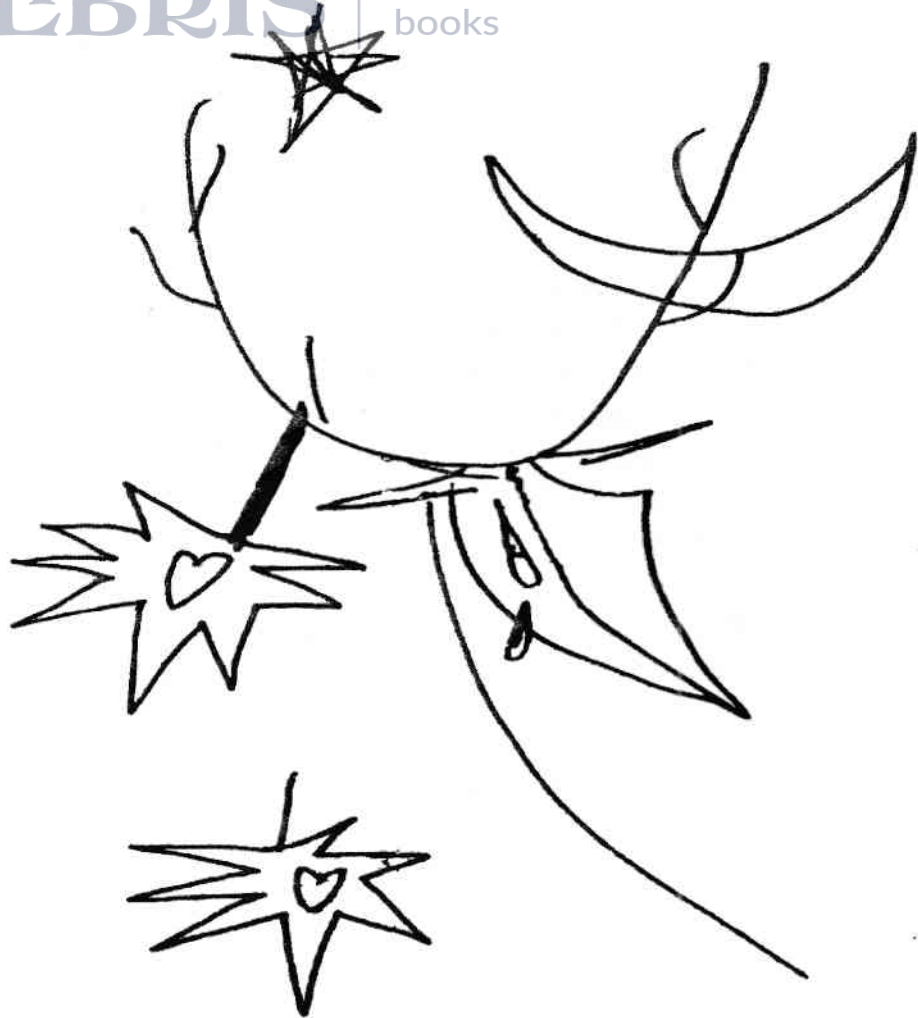
– Toate odată.

– Și atunci cum dormiți?

– Ne-am obișnuit. Ca voi – cu trenul.

LBRIS

We know
books

Întrucât soarele nu coborâse încă sub orizont, am cotit către Cogâlnic, unde am învățat-o cum se făc ochiuri pe apă, aruncând o pietricică pe suprafața râului în așa fel încât, înainte de a se scufunda, să atingă de mai multe ori luciul apei. Le arunca înveselită și, după vreo zece încercări, făcea destul de multe ochiuri și ea.

Apoi am plămădit „bubșulele” din lutul ud al râului, pe care le lipeam de vârful unui băț lung și mlădios și, cu un zvâcnet, le aruncam la distanțe mari până hăt dincolo de râu, în ogrăzile unor gospodari, stârnind câinii.

Și-a murdărit mâinile cu argila lipicioasă, și-a pătat și șorțul de la uniforma școlară și, pentru că soarele coborâse într-un crâng de salcâmi de pe deal, a spus că e timpul să pornim către casă și tot atunci, cu o voce mlădioasă, pe care mi se părea că n-o mai auzisem, acea colegă de cor m-a întrebat dacă vreau să fim prieteni.

M-am uitat la ea ca și cum o vedeam pe această școlăriță dintr-o nouă „A” abia acum.

Era nălțuță și zveltă. Avea o frunte frumoasă ca de marmură. Părul castaniu revărsat peste umerii firavi semăna cu năgara care vâlură și când n-o bate vântul. Ochii erau albaștri precum e marea, care nu putea să arate altfel. Când râdea, râdeau și cele două gropițe din obraji.

Nu știam ce înseamnă să fii prieten cu o fată, de aceea am răspuns, fără să mă gândesc, că vreau.

– Atunci să dăm mâna! a spus și mi-a întins palma ei pătată de lut galben.

I-am strâns-o și, acaparat de solemnitatea momentului, mi-am spus numele:

– Nicu!

– Mira!

Mira... Așa o chema pe fata care avea un șarpe ce se plimba prin grădină și care îmi propusese să fim prieteni.

Când le-am spus la cămin că Mira mi-a propus prietenie, toți colegii mei au rămas încântați.

Numai să nu te încurce prietenia asta la învățătură, s-a arătat un pic îngrijorat Antal. Doar știi ce teme grele avem acum la trigonometrie.

În ziua următoare, după repetiția corului, Mira m-a așteptat, ca să mă anunțe:

– Am sărit!

– Tu?

– Eu!

– Unde?

– În grădina noastră... Dintr-un gutui – într-un măr...

– Zău ești nebună, nu m-am abținut eu să-i fac un compliment.

Nu știi că e periculos?

– Am vrut să văd dacă pot.

– Acest sport e pentru cei crescuți în pădure, ca noi! O făceam eu pe grozavul.

Și i-am povestit că nici colegii mei de joacă nu reușeau totdeauna. Colea Donică, spre exemplu, a căzut astă-vară din vârful unui cireș sălbatic cu tot cu creanga cu fructe amare de care se agățase, norocul lui a fost că se împlântase până la genunchi într-un mușuroi mare de furnici, care l-au înțepat pe dată, dar în schimb nu și-a scrântit niciun picior.

În ziua următoare, după ore, Mira îmi spune:

– Astă-noapte, l-am auzit fluierând în grădină...

– Pe cine?

– Cum pe cine? Sunt sigură că era bala... șarpele!

– Las'că nu fluieră ei, șerpilor, chiar așa, o fac doar atunci când i-arunci sau cad în foc...

– Oricum, mă tem să ies din casă din cauza lor. Cred că-s mai mulți. Azi mă gândeam nici să nu mai vin la școală.

–Minte de copil! Îi spun:

– Așteaptă-mă aici.

IRPIS | We know books

Mă întorc în clasă. Scot praștia pe care o păstram între manualele din geantă și în câteva minute revin cu ea.

– Ia-o! Când vezi șarpele, pui o piatră în praștie, îl ochești și, dacă-l nimerеști în frunte, amin cu el!

– Ce fel de pietre?

– Din astea, îi zic și culeg o pietricică de jos, o pun în peticul de piele și trag la întâmplare în frunzișul salcâmului de deasupra...

Câteva frunze rupte au căzut, rotindu-se blând peste noi.

– Tragi cu pietricele. Dar poți să tragi și cu nuci. Noi trăgeam cu nuci în ciori și ele le prindeau cu ciocul din zbor și le îngropau în pământ, ca să aibă nucii lor.

Mira a luat praștia, a prins s-o examineze plină de curiozitate și a glăsuțit cu vocea ei catifelată:

– Măine e duminică. Poate vii în mahalaua noastră, să mă înveți să trag cu praștia...

– Nu, nu pot, a fost prima mea reacție negândită. În această zi am meci...

– Ești fotbalist?

– Numai duminica, de la ora șase și până se lasă întunericul.

– Poți veni de la două, a insistat Mira și, ca să mă convingă, a adăugat:

– Am să-ți arăt și caietul meu de „Amintiri”.

Lucrurile au luat o întorsătură neașteptată. Mi s-a urcat sângele în obraji și mi-a pierit graiul.

Copleșit de marea încredere că Mira era gata să-mi împărtășească una dintre tainele vieții ei, de care nu trebuia să știe nici pământul, îmi venea să chiui de bucurie. Dar m-am reținut și am căzut de acord:

– Bine, voi veni!

Pe atunci toate fetele de vârsta Mirei aveau caiete cu „Amintiri” – diverse poezioare, cele mai multe – de dragoste și amara viață de școlar, pe care le transcriau una de la alta și le citeau una alteia,